

ORIGINALNI NAUČNI RAD

DOI: 10.5937/reci1912054C

UDC: 159.947.5.072-057.875

378.147.:811.111

Tanja S. Cvetković*

Univerzitet u Nišu

Filozofski fakultet

Branko D. Gorgiev

Univerzitet u Nišu

Filozofski fakultet

ANALIZA MOTIVACIJE STUDENATA PRILIKOM IZBORA STRANOG JEZIKA NA NEMATIČNIM DEPARTMANIMA**

Apstrakt: Rad se bavi proučavanjem motivacije kod studenata prilikom izbora kursa stranog jezika na nematičnim departmanima Filozofskog fakulteta u Nišu. Ovakvi kursevi se koncipiraju s uverenjem da će, ako više odgovaraju interesovanjima i potrebama studenata, razviti i veću motivaciju za učenje. Rad se fokusira na ponašanje studenata tokom pohađanja kursa engleskog jezika na nematičnim departmanima, kao i na njihove stavove prema kursu koji su izabrali.

* tanja.cvetkovic@filfak.ni.ac.rs

** Rad je rezultat istraživanja u okviru internog projekta *Kursevi stranih jezika: Teorijske postavke i praktične implikacije* (No. 183/1-16-(2)-01), koji je sproveden na Filozofskom fakultetu u Nišu.

Ovaj kurs se vrlo često koncipira kao Engleski jezik za posebne namene (EPN). Ponašanje studenata i njihova motivacija prilikom izučavanja engleskog jezika biće određeni na osnovu teorije kompleksnih i dinamičnih sistema (*the complex dynamic systems theory*). Ova teorija zasniva se na postavci da motivacija studenata zavisi, pre svega, od ličnog interesovanja i angažovanja studenata u učionici tokom izabranog kursa engleskog jezika, ali i od dinamičnih faktora prisutnih u sistemu učenja. Rad se zasniva na rezultatima sprovedenih anketa i zadatih upitnika, kao i na posmatranju studenata tokom kursa. Rezultati pokazuju da najveći broj studenata bira kurs engleskog jezika radi usvajanja gradiva koje se proučava, te da je najveći broj studenata zainteresovan da uči i stiče opšta znanja iz engleskog jezika i kulture.

Gljučne reči: motivacija, teorija kompleksnih dinamičnih sistema, anketa, jezik za posebne namene, opšti engleski.

UVOD

Kursevi stranog jezika za posebne namene, u konkretnom slučaju, kursevi engleskog jezika za posebne namene, nastaju i razvijaju se kao rezultat studentskog interesovanja i motivisanosti da pohađaju kurseve engleskog jezika koji su u skladu sa njihovim potrebama i koji im pomažu u profesionalnom orijentisanju. Pored ovakvih stavova koje nalazimo kod Brauna (Brown, 2007, str. 161), postoje zapažanja da se studenti vrlo često odlučuju za kurseve engleskog jezika opšte namene (Brunton, 2009, str. 57).

Stoga je cilj ovog rada određivanje motivacije studenata za izbor kursa engleskog jezika kao kursa opšte namene ili kao kursa za posebne namene, kao i faktora koji bliže određuju studentsku motivisanost za izbor određenog tipa kursa stranog jezika. Nakon razmatranja teoretskih znanja o motivaciji polaznika kursa pri izboru određenog tipa stranog jezika, autori rada se fokusiraju na mali uzorak rezultata istraživanja sprovedenog na univerzitetskom nivou izučavanja engleskog jezika i na činjenicu kako se ovi rezultati uklapaju u kontekst engleskog jezika za opšte ili posebne namene.

TEORETSKA RAZMATRANJA

Šezdesetih godina prošlog veka popularni metod u studijama o motivaciji za učenje stranog jezika bio je društveno-edukativni metod Roberta Gardnera (Gardner,

1960). Gardner se bavio proučavanjem motivacije kod frankofonih govornika koji uče engleski jezik, kao i kod anglofonih govornika koji uče francuski kao drugi jezik u Montrealu. Ovaj metod se takođe primenjivao i kod izučavanja engleskog za posebne namene. Istaknuti deo ovog metoda bio je motiv integracije koja se zasnivala na poistovećivanju sa učenicima stranog jezika, što je kod njih pobuđivalo jaku motivaciju za učenje. Motiv integracije odnosio se, pre svega, na mogućnost spontane upotrebe francuskog ili engleskog jezika u situacijama inter-etničkog kontakta. Međutim, Gardner je uočio da su potignuća u učenju engleskog jezika zavisila ne samo od motiva integracije već i od instrumentalne orijentacije, odnosno od želje da se ostvare i neki praktični ciljevi, kao što su dobar posao ili društveno priznanje, koje je poznavanje određenog jezika donosilo (Gardner, 1966, str. 24–44).

Primenjujući društveno-edukativni metod kod kurseva engleskog za posebne namene, Al-Tamimi i Šuib (Al-Tamimi & Shuib, 2009) koriste upitnike i intervjuve kako bi bliže odredili motivaciju studenata stranog jezika. Polaznici kurseva pokazali su jak motiv instrumentalne orijentacije, kao što je učenje engleskog jezika sa svrhom pronalaženja posla, ali su ispoljavali i jake negativne emocije prema zajednici koja je učila engleski jezik. Studija ovih istraživača dala je dobre uvide u opšte stavove polaznika. Međutim, dalja istraživanja iziskivala su dublju analizu jezičkog okruženja.

Odgovarajući na ovaj zahtev, britanski lingvista mađarskog porekla Zoltan Dornijaj (Dornyei, 2009; Dornyei, 2011; Dornyei, MacIntyre & Henry, 2015) razvio je novi metod u izučavanju stranog jezika koji je nazvao motivacioni samo-sistem (*motivational self-system*), kojim se direktno fokusira na stavove studenata prema jezičkom okruženju u učionici. Ovaj metod uključuje odnose polaznika sa vršnjacima i nastavnicima, izgled učionice, samu prirodu jezičkih aktivnosti i zadataka, i mnogobrojne druge faktore koji utiču na stav prema učenju stranog jezika.

Da bi se bolje razumeo način na koji jezičko okruženje u kombinaciji sa drugim faktorima utiče na učenje stranog jezika i na koji se uticaj okruženja odražava na rad u učionici, koristi se teorija kompleksnih i dinamičnih sistema. Teorija kompleksnih i dinamičnih sistema predstavlja vrlo efikasan način za analizu motivacije studenata. Kod ove teorije naglasak je na iskustvu učenja u učionici (Henry, 2015, str. 85; Waninge, 2015, str. 199).

Waninge (Waninge) je proučavala ponašanje studenata koji izučavaju strani jezik u učionici. Na osnovu eksperimenata o motivacionoj dinamici naglasak je bio usmeren ka emocijima koje su studenti ispoljavali prilikom izučavanja stranog jezika. Najzapaženija emocionalna stanja bila su: zainteresovanost, na osnovu koje su studenti aktivno učestvovali na času; dosada, zbog koje studenti nisu pratili nastavu; neutralnost, koja je izazivala pasivno ponašanje studenata. Waninge je zaključila da se

zainteresovanost javljala usled postojanja mnogih faktora kao što su različite aktivnosti u toku učenja jezika, uticaj nastavnika, vršnjaka, itd. (Waninge, 2015, str. 201).

Zainteresovanost je bila povećana u slučajevima kada se poklapala sa ličnim interesovanjima studenata i njihovim ciljevima u studiranju, a koji nisu bili vezani isključivo za jezik. I dok ovaj drugi razlog za zainteresovanost studenta može da ukaže na činjenicu da kurs stranog jezika za posebne namene može stimulisati studenta, činjenica da je zainteresovanost zavisila i od ličnih razloga ukazuje na to da treba da se analiziraju svi faktori u učionici koji utiču na angažovanost studenta u učenju stranog jezika.

Na osnovu zaključaka do kojih je došla Vaninge, ovaj rad uzima u obzir ponašanje studenata na času i zasniva se na anketama koje su sprovedene među studentima, kao i na posmatranju ponašanja studenata i razgovorima koje su nastavnici imali sa njima (na osnovu zapažanja). Stoga autori rada pokušavaju da odgovore na sledeća pitanja:

- Koji su faktori koji motivišu studente prilikom izučavanja stranog jezika?
- Zbog čega studenti biraju kurs stranog jezika za posebne namene, odnosno kurs stranog jezika za opšte namene?

METODE

Ovaj rad je nastao kao rezultat projekta Kursevi stranog jezika: teorijske postavke i praktične implikacije, koji se sprovodi na Filozofskom fakultetu u Nišu u okviru Centra za strane jezike. Autori rada anketirali su studente koji uče engleski jezik na Departmanu za sociologiju i Departmanu za socijalnu politiku i socijalni rad na osnovnim studijama na nivou A2 i B1-B2. Anketirana je i još jedna mala grupa studenata filologije na master studijama koji su birali engleski jezik kao izborni predmet. Njihovo poznavanje engleskog jezika je na nivou B2. Autori rada koristili su više metoda u istraživanju: anketirali su studente, razgovarali sa njima, a razgovori su se zasnivali na karakterističnim zapažanjima.

Da bi rezultati bili efikasniji korišćena je metoda mešovitog pristupa – pored ankete povremeno su vođeni i razgovori sa učenicima kod kojih je nastavnik zapažao karakteristično ponašanje u usvajanju znanja na času.

ANKETE I RAZGOVORI

Anketa o motivaciji studenata sačinjena je na osnovu teorijskih postavki o motivacionoj dinamici prilikom izučavanja stranog jezika (Henry, 2015, str. 91; Waninge, 2015, str. 202). Konačna verzija ankete-upitnika sastojala se od 10 pitanja. U prilogu rada dat je model ankete sa pitanjima o motivaciji koja su postavljena studentima.

Anketa je sastavljena po ugledu na anketu koja je u okviru postojećeg projekta data učenicima, a koja se u načelu odnosila na učenje stranog jezika na Filozofskom fakultetu. Međutim, anketa koja se koristi u ovoj studiji fokusira se, pre svega, na pitanja o motivaciji studenata prilikom učenja stranog jezika, tako da se pitanja u anketi – od petog do osmog – vrlo konkretno odnose na motivisanost studenata kod učenja stranog jezika. Pitanje broj devet je više opšteg tipa, ali je takođe bitno u određivanju motivisanosti studenata s obzirom na to da se odnosi na pratkičnu dimenziju usvajanja znanja, dok se pitanje broj deset odnosi na lične pobude studenata, koje su izuzetno važne prilikom ispitivanja motivisanosti za učenje stranog jezika. Prva četiri pitanja u anketi su opšteg tipa i data su ne bi li se preciznije odredila populacija koja se ispituje, kao i radi davanja odgovora na pitanje da li su ponuđeni kursevi stranog jezika primereni nivou znanja studenata.

U proučavanju motivacije studenata uobičajeno je da se posebno obrati pažnja na to kako učenici pristupaju obavezama i zadacima koje im nastavnik daje. Nastavnik se fokusira na jednog studenata i njegovo ponašanje sa ciljem dolaženja do dubljih zaključaka (Henry, 2015, str. 85). Kada se zapazi određeno ponašanje kod studenata, obično se odmah posle časa i porazgovara o tome (Henry, 2015, str. 86). Ovakvo ponašanje prati se tokom nekoliko nedelja. U ovom istraživanju navedeno praćenje je trajalo pet nedelja.

Pre nego što se izvedu zaključci, nastavnik/istraživač u grupi izdvaja uzorak. Učenicima se najpre saopštava mogućnost da mogu izabrati da li će učestvovati u razgovoru. Ponašanje studenata koji ne učestvuju u razgovoru se ne posmatra. Izdvaja se nekoliko studenata koji pokazuju određeno ponašanje, odnosno čije je ponašanje postalo upadljivo. Iz ove grupe nasumice se bira jedan student čije se ponašanje posmatra i zahvaljujući kome se kroz razgovor dolazi do određenih zaključaka.

ANKETA – UZORAK

Upitnik je dat studentima koji izučavaju engleski jezik na departmanima za sociologiju i socijalni rad i socijalnu politiku na osnovnom nivou studija Filozofskog fakulteta u Nišu, kao i studentima filologije na nivou master studija datog fakulteta.

Anketirano je 27 studenata osnovnih studija i 4 studenta master studija koji su izabrali da uče engleski jezik. U anketi su učestvovali studenti koji su učili engleski jezik na nivou B1-B2 i koji su u prethodnom sememestru takođe pohađali kurs A2. Stoga se pitanja i odgovori odnose na oba nivoa poznavanja jezika.

Sledi tabela sa pozitivnim odgovorima na pitanja koja su bitna za utvrđivanje motivacije studenata kod izbora i učenja stranog jezika. Rezultati ankete izraženi su procentualno dok su detaljnija objašnjenja data u delu o rezultatima ankete.

Tabela 1. Pozitivni odgovori studenata na pitanja o motivaciji prilikom izbora i učenja stranog jezika

Kurs	Sociologija Socijalni rad i socijalna politika	Engleski za posebne namene B2
Predavanja stranog jezika su korisna.	50%	100%
Pri izboru stranog jezika gradivo je najveća motivacija.	60%	100%
Najveću motivaciju studenti imaju na početku časa.	50%	25%
Najveću motivaciju studenti imaju tokom časa.	30%	50%
Najveću motivaciju studenti imaju na kraju časa.	20%	25%
Studenti bi najviše voleli da na času stranog jezika stiču opšta znanja iz kulture i jezika.	70%	50%

REZULTATI

Na pitanje da li su časovi predavanja i vežbi stranog jezika koji su izabrali korisni ili ne, 20 učenika osnovnih studija sociologije i socijalne politike i socijalnog rada odgovorilo je sa – *da*, a 7 učenika iste grupe sa – *ne*. S druge strane svi učenici filologije, na master studijama, odgovorili su sa – *da*.

Na pitanje da li ponuđeni kurs engleskog jezika odgovara njihovom nivou znanja, 20 učenika sa osnovnih studija odgovorilo je sa – *da*, a 7 sa – *ne*. Svi anketirani učenici sa master studija dali su pozitivan odgovor na ovo pitanje.

Na pitanje šta ih najviše motiviše da biraju određeni strani jezik, 21 student sociologije i socijalne politike i socijalnog rada odgovorio je da je to gradivo iz stranog jezika, a 6 učenika da su to vršnjaci i drugi studenti koji takođe biraju isti (engleski) jezik. Na ovo pitanje svi učenici sa master studija filologije odgovorili su da je to gradivo iz engleskog jezika.

Na pitanje kako se osećaju pre odlaska na čas stranog jezika, 17 studenata sociologije i socijalne politike i socijalnog rada odgovorilo je da im je svejedno, 7 učenika je odgovorilo da se oseća motivisano i uzbuđeno, dok su 3 studenta odgovorila da ne žele da idu na čas. Studenti filologije su na ovo pitanje odgovorili da se osećaju motivisano i uzbuđeno – njih dvoje, a 2 učenika iz iste grupe odgovorilo je da im je svejedno.

Kada je u pitanju deo ankete koji se odnosi na to u kom delu časa učenici imaju najveću motivaciju za učenje, učenici sa osnovnih studija dali su sledeće odgovore: njih 8 dalo je odgovor da najveću motivaciju ima na početku časa, 13 – tokom časa, a njih 5 na kraju časa. Studenti filologije su na ovo pitanje odgovorili: 1 učenik – na početku časa, 2 – učenika tokom časa, i 1 učenik – na kraju časa.

Na pitanje kako se ponašaju tokom časa engleskog jezika, studenti sociologije i socijalne politike i socijalnog rada odgovorili su: 8 da aktivno učestvuje u radu, 16 da pasivno posmatra i sluša, dok su 2 učenika nezainteresovana. Studenti filologije dali su sledeće odgovore: 3 učenika da aktivno učestvuju u radu, 1 učenik da pasivno posmatra i sluša.

U vezi sa pitanjem koja znanja i veštine stečena na času stranog jezika najviše pomažu u razvoju jezičkih kompetencija, učenici sa osnovnih studija izjavili su sledeće: njih 12 istaklo je u prvi plan konverzaciju, 6 gramatiku, 9 slušanje i čitanje, a njih 3 znanje iz kulture tog jezika. Kod ovog pitanja mnogi učenici zaokruživali su po dva odgovora. Studenti filologije odgovorili su na sledeći način: 1 – konverzacija, 2 – gramatika, 1 – slušanje i čitanje.

Na poslednje pitanje, šta bi najviše voleli da uče na času stranog jezika, 18 učenika sa osnovnih studija odgovorilo je da su to opšta znanja iz jezika i kulture stranog jezika, a 9 učenika je reklo da su to znanja iz jezika struke. Studenti filologije podelili su svoje odgovore: 2 učenika su bila za opšta znanja, a 2 za jezik struke.

ANKETA - DISKUSIJA

Na departmanima za sociologiju i socijalni rad i socijalnu politiku, engleski jezik je koncipiran kao kurs opšte namene, kao i na ostalim nematičnim departmanima Filozofskog fakulteta na kojima se izučava engleski jezik. Kod studenata filologije koji slušaju engleski jezik na master nivou, koristi se poseban materijal iz oblasti studiranja na engleskom jeziku.

Dobijeni rezultati idu u prilog Henrijevoj teoriji (Henry, 2015, str. 85) koja uzima u obzir različite faktore pri analizi motivacije učenika. Ova teorija odnosi se na: reakciju učenika kada je u pitanju njihov rad tokom časa, njihov rad sa vršnjacima, prirodu materijala koju proučavaju, aktivnost na času. Učenici su davali odgovore na pitanja o vremenskoj podeli aktivnosti tokom časa, radu sa vršnjacima, strukturi različitih zadataka koje su dobijali tokom časa i o ponašanju tokom časa.

Učenici svih grupa ističu značaj sličnih aktivnosti tokom časa sa fokusom na opšte veštine i znanja iz oblasti kulture stranog jezika. Pored četiri učenika koji su izučavali engleski za posebne namene i koji su istakli značaj materijala iz njihove oblasti studiranja na engleskom jeziku (filologija), ostali učenici istakli su značaj sticanja funkcionalnih znanja od skoro sličnih aktivnosti tokom časa. Ovakvi rezultati poklapaju se sa rezultatima istraživanja o učenju stranog jezika koje pruža učenicima mogućnost da stečena znanja primene u različitim kontekstima (Brunton, 2009, str. 57).

Štaviše, slične veštine tokom učenja, usmene veštine, konverzacija i razumevanje, aktivnosti koje proširuju opšte znanje stranog jezika, predstavljale su motivaciju za obe grupe učenika, uz aktivno i pasivno učešće na času. Pasivna angažovanost jasno je izražena u odgovorima svih grupa (oko 50%, tj. polovina ispitanika, dalo je odgovor da pasivno posmatra i sluša), kako se navodi i u studiji Vaninge (Waninge, 2015, str. 203).

Na osnovu sprovedene ankete zaključuje se da većina učenika smatra da su im predavanja i vežbe iz engleskog jezika korisni i da odgovaraju njihovom nivou znanja. Svi anketirani studenti filologije dali su isti odgovor. Iako tri četvrtine studenata sociologije i socijalnog rada i politike smatra da ih najviše motiviše gradivo iz engleskog jezika, kao što smatraju i svi anketirani studenti filologije, ipak dve trećine

anketiranih studenata sociologije i socijalnog rada i socijalne politike nije motivisano da ide na časove engleskog jezika. Njihov odgovor je bio da im je svejedno.

Studenti sociologije i socijalnog rada i socijalne politike (skoro polovina anketiranih učenika) smatraju da najveću motivaciju za učenje jezika imaju tokom časa, iako su se izjasnili da im je svejedno da li idu na časove engleskog jezika. Studenti filologije (polovina anketiranih učenika), najveću motivaciju imaju, takođe, tokom časa. Ovakvi odgovori navode na zaključak da je gradivo i način usvajanja engleskog jezika zaista njihova najveća motivacija za učenje.

O tome kako se ponašaju tokom časa, najveći broj anketiranih studenata sociologije i socijalnog rada i socijalne politike (više od dve trećine) odgovorio je da pasivno posmatra i sluša, dok je većina studenata filologije odgovorila da aktivno učestvuje u radu. Na osnovu zapažanja nastavnika, mnogo veći broj učenika od onih koji su se tako izjasnili ponaša se nezainteresovano na času.

Najveći broj studenata sociologije i socijalnog rada i socijalne politike izjasnio se da u učenju stranog jezika najviše pomažu konverzacija, slušanje i čitanje – govorne veštine koje usvajaju; među studentima filologije, polovina anketiranih učenika opredelila se za gramatiku.

Kod poslednjeg pitanja, dve trećine studenata sociologije i socijalnog rada i socijalne politike i polovina studenata filologije želi da stiče opšta znanja iz engleskog jezika kulture.

RAZGOVORI SA UČENICIMA – DISKUSIJA

Tokom časova engleskog jezika, nastavnik je pratio i posmatrao ponašanje učenika u pogledu motivisanosti sa kojom pristupaju radu i ispunjavanju zadataka, razgovarao sa njima, ponekad čak i duže, o razlozima njihovog određenog ponašanja. Tako se došlo do sledećih zaključaka.

Jedan od učenika izjavio je da na čas dolazi sa pozitivnom motivacijom i da je razlog tome odnos sa vršnjacima i informacije koje dobija tokom učenja. Retke momente nezainteresovanosti koje je nastavnik primetio i koji su bili povod za razgovor, kao što su švrljanje po svesci i čitanje poruka u telefonu, učenik je objasnio rečima da je u pitanju stvar navike, a ne problem sa nastavnim materijalom, nastavnikom i bilo čim drugim vezanim za predavanje ili vežbe stranog jezika.

Drugi učenik je svoju nezainteresovanost objasnio na sledeći način. Na čas je došao sa prilično visokim stepenom motivacije. Tokom časa motivacija je opala, učenik

je proveravao telefon i šaputao sa vršnjacima, zbog dužine predavanja ili zbog postojanja iste vrste aktivnosti tokom dužeg perioda, što mu se inače dešava na svim predavanjima.

Treći učenik je objasnio da je kursu engleskog jezika pristupio sa negativnim stavom. Nastavnici koji su mu predavali engleski jezik u osnovnoj i srednjoj školi nikada nisu budili interesovanje za engleski kod njega. Izborom kursa iz engleskog jezika njegovo mišljenje se promenilo i povećala se zainteresovanost za engleski jezik zato što ga je nastavnik aktivirao tokom časa i zato što je sticao opšta znanja iz engleskog jezika i kulture.

Ostali učenici sa kojima su vođeni razgovori davali su manje-više slične odgovore, odnosno razlozi za njihovu motivisanost bili su po prirodi otprilike slični gore navedenim, te se stoga smatra da nema razloga da se posebno izdvajaju.

ZAKLJUČAK

Na osnovu svega se može zaključiti da najveći broj anketiranih učenika bira engleski jezik zato što voli da uči gradivo iz tog jezika bez obzira na to što je veći broj učenika izjavio da im je svejedno da li idu na čas engleskog jezika, kao i da najveću motivaciju dobijaju tokom časa engleskog jezika, što dovodi do zaključka da su gradivo i način usvajanja znanja iz engleskog jezika zaista njihova najveća motivacija.

S druge strane, najveći broj odgovora anketiranih učenika bio je da oni pasivno slušaju i posmatraju na času engleskog jezika, što nije dobar način za učenje. Ovakvi odgovori učenika nisu u skladu sa rezultatom ankete: da najveći broj učenika smatra da na časovima najviše pomaže konverzacija, slušanje i čitanje, tj. govorne veštine koje se razvijaju prilikom usvajanja engleskog jezika.

Nastavnik koji predaje engleski jezik takođe zapaža da učenici vole časove konverzacije, ali i da ne žele da učestvuju u istoj aktivnosti. Na pitanje koji je uzrok takvog ponašanja, obično se dobija odgovor da nisu raspoloženi. Kod poslednjeg i ključnog pitanja ankete dolazi se do zaključka da, iako se povremeno čuju zahtevi da učenici treba da uče jezik struke, ipak se najveći broj učenika izjašnjava da želi da upoznaje i stiče opšta znanja iz engleskog jezika i kulture, što je i suština kursa koji se nudi učenicima na ovim departmanima.

Na osnovu ovog istraživanja došlo se do zaključka da su se učenici opredelili za kurs engleskog za posebne namene, odnosno za opšti engleski, pre svega iz praktičnih

razloga: radi efikasnijeg proširivanja znanja u struci ili sa ciljem da znanja iz opšteg engleskog primenjuju u skladu sa svojim opštim interesovanjima.

Na osnovu razgovora sa učenicima došlo se do saznanja da su dužina predavanja i prethodno iskustvo u učenju jezika uticali uglavnom negativno na motivaciju, dok su odnos sa vršnjacima i informacije dobijene na času bili razlog pozitivne motivacije za učenje stranog jezika.

LITERATURA

Al-Tamimi, A. & Shuib, M. (2009). Motivation and attitudes towards learning English: A study of petroleum engineering undergraduates at Hadhramout University of Sciences and Technology. *GEMA: Online Journal of Language Studies*, 9 (2), 29–55.

Brown, D. (2007). Language learner motivation and the role of choice in ESP listening engagement. *ASP* 51, 159–177.

Brunton, M. (2009). An evaluation of students' attitudes to the general English and specific components of their course: A case study of hotel employees in Chiang Mai, Thailand. *ESP World* 4, 1–82.

Dornyei, Z. (2009). The L2 motivational self-system. In Z. Dornyei & E. Ushioda (eds), *Motivation, language identity, and the L2 self* (9–42). Bristol: Multilingual Matters.

Dornyei, Z. (2011). *Research methods in applied linguistics: Quantitative, qualitative, and mixed methodologies*. Oxford: Oxford University Pres.

Dornyei, Z., MacIntyre, P. & Henry A. (eds.). (2015). *Motivation dynamics in language learning*. Bristol: Multilingual Matters.

Gardner, R. C. (1960). *Motivational variables in second language acquisition* (neobjavljena doktorska teza). McGill University, Montreal, Canada.

Gardner, R. C. (1966). Motivational variables in second language learning. *International Journal of American Linguistics* 32, 24–44.

Henry, A. (2015). The dynamics of possible selves. In Z. Dornyei, P. MacIntyre, A. Henry, (eds.), *Motivation dynamics in language learning* (83–94). Bristol: Multilingual Matters.

Waninge, F. (2015). Motivation, emotion, and cognition: Attractor states in the classroom. In Z. Dornyei, P. MacIntyre, A. Henry, (eds.), *Motivation dynamics in language learning* (195–213). Bristol: Multilingual Matters.

PRILOG**FILOZOFSKI FAKULTET U NIŠU****CENTAR ZA STRANE JEZIKE****ANKETA**

Ovaj upitnik sačinjen je za potrebe istraživanja u okviru projekta Filozofskog fakulteta u Nišu koji nosi naziv Kursevi stranih jezika: teorijske postavke i praktične implikacije. Rezultati ankete biće korišćeni za potrebe naučnoistraživačkog projekta koji ima za cilj utvrđivanje efikasnosti učenja stranog jezika na Univerzitetu. Molimo Vas da pitanja pažljivo pročitate i na njih odgovorite a) zaokruživanjem jedne ili više ponuđenih mogućnosti ili b) upisivanjem odgovora na otvorena pitanja. Za popunjavanje ovog upitnika potrebno je oko 15 minuta. Zahvaljujemo se na saradnji!

1. Na kom departmanu Filozofskog fakulteta studirate?

2. Koji strani jezik ste izabrali kao drugi strani jezik?

3. Da li smatrate da su časovi predavanja i vežbi stranog jezika koji ste izabrali:

a) korisna

b) nisu korisna

4. Da li ponuđeni kurs stranog jezika odgovara Vašem nivou znanja:

a) da

b) ne

5. Šta Vas najviše motiviše da birate određeni strani jezik:

a) gradivo iz tog jezika

b) nastavnik koji predaje taj jezik

c) vršnjaci, drugi studenti, koji takođe biraju isti jezik

6. Kako se osećate pre odlaska na čas stranog jezika:
 - a) motivisano i uzbuđeno
 - b) ne želim da idem na čas
 - c) svejedno mi je

7. Kada imate najveću motivaciju za učenje jezika:
 - a) na početku časa
 - b) tokom časa
 - c) na kraju časa

8. Kako se ponašate za vreme časa stranog jezika:
 - a) aktivno učestvujete u radu
 - b) pasivno posmatrate i slušate
 - c) nezainteresovani ste (čitajte poruke na telefonu, pričate, crtate po svesci, ...)

9. Koja znanja koja stičete na času stranog jezika najviše pomažu da razvijete svoje jezičke veštine:
 - a) konverzacija
 - b) gramatika
 - c) slušanje i čitanje
 - d) znanja iz kulture tog jezika

10. Šta biste najviše voleli da učite na času stranog jezika:
 - a) da stičete opšta znanja iz jezika i kulture tog stranog jezika
 - b) da stičete znanja iz jezika struke

TANJA S. CVETKOVIĆ

BRANKO D. GORGIEV

**ANALYSIS OF STUDENTS' MOTIVATION IN CHOOSING A FOREIGN
LANGUAGE COURSE AT NON-AFFILIATED DEPARTMENTS**

Abstract: The paper focuses on studying students' motivation when they sign up for a foreign language course at the non-affiliated departments at the Faculty of Philosophy, Niš. These courses are created with the conviction that they will develop motivation for foreign language learning if they are better suited to students' interests and needs. The paper deals with students' behaviour during the English language course at the non-affiliated departments and with their attitudes towards the course they chose. This course is often conceived as English for specific purposes (ESP). Students' behaviour and motivation during the English language course will be determined on the basis of the complex dynamic systems theory. This theory is based on the assumption that students' motivation depends on personal interest and students' engagement during the English language course, but also on the dynamic factors in the classroom. The paper is based on the results of a questionnaire and observations made during the course. The results show that most students sign up for the English language course because of the contents of the course and that most students want to acquire general knowledge of English language and culture during the course.

Key words: motivation, theory of complex dynamic systems, questionnaire, English for specific purposes, general English.

Datum prijema: 17.11.2019.

Datum ispravki: 7.12.2019.

Datum odobrenja: 11.12.2019.